

MAGYAR EGYETEMI HALLGATÓK VÉLEMÉNYE AZ IDEGENNYELV-TANULÁS KIHÍVÁSAIRÓL

HUNGARIAN UNDERGRADUATE STUDENTS' VIEWS ON THE CHALLENGES OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING

BAJZÁT TÜNDE¹

Absztrakt: A tanulmány célja a magyar egyetemi hallgatók idegennyelv-tanulása során szerzett tapasztalatainak és véleményének vizsgálata magyarországi környezetben. A cikk elsőként az 1989 óta bekövetkezett változásokat mutatja be az idegennyelv-tanulás és azok szabályainak és követelményeinek tekintetében a magyarországi köz- és felsőoktatásban. Ezt követően megismerhetjük a Miskolci Egyetemen tanuló magyar hallgatók egy kis csoportjának (n = 209) nyelvtanulási tapasztalatait, a nyelvtanulás során felmerülő kihívásokat és a résztvevők javaslatait is a magyarországi idegennyelv-oktatás fejlesztésére. Az adatgyűjtés kérdőíves módszerrel történt, a magyar nyelvű kérdőív zárt és nyitott kérdéseket, valamint Likert-skálákat tartalmazott. Az eredmények rávilágítottak arra, hogy a megkérdezetteknek a legnagyobb kihívást a nyelvtan használata, a magyar nyelvről idegen nyelvre történő fordítás, a nyelvtan megértése, a szóbeli kommunikáció, és a hallott szöveg értése jelentette.

Kulcsszavak: magyar egyetemi hallgatók, idegennyelv-tanulás, nyelvtanulási kihívások

Abstract: The aim of the paper is to examine Hungarian university students' views and experiences of learning foreign languages in the monolingual and monocultural environment of Hungary. The first part of the article shows what foreign languages have been taught in Hungarian educational institutions since 1989, and it also presents the regulations and requirements of foreign language competence in Hungary. The paper describes the foreign language learning experiences and challenges of Hungarian university students (n = 209) attending the University of Miskolc and presents their suggestions for the improvement of teaching foreign languages. The data were collected using a questionnaire. The Hungarian questionnaire contained both closed and open-ended questions and Likert scales. The results demonstrated that the greatest challenges for the respondents included using grammar, translating from Hungarian into a foreign language, understanding grammar, oral communication and listening comprehension.

Keywords: Hungarian university students, foreign language learning, challenges of foreign language learning

---

¹ DR. BAJZÁT TÜNDE
egyetemi docens
Miskolci Egyetem
Idegennyelvi Oktatási Központ
tunde.bajzat@uni-miskolc.hu

1. Bevezetés

Az idegennyelv-tudás kulcsfontosságú szerepet játszik az élet minden területén. A globalizáció, a technológiai fejlesztések, az oktatási és munkaerő-mobilitás következtében napjainkban az idegennyelv-tudás nélkülözhetetlenné vált. A globalizáció folyamatában az idegen nyelv csatornaként szolgál az emberek közötti interakciókban, más országokból és régiókból származó emberekkel kommunikálhatunk és az idegennyelv-tudás számos további előnnyel is jár. Az idegennyelv-tudás növeli az önbizalmat és megkönnyíti a mindennapi élet számos aspektusát, például a filmek megértését, új barátok szerzését és az utazást is (Jasim 2021). A nyelvek közötti váltás egyfajta agytréning, ami fejleszti a kognitív működést és magasabb fokú metanyelvi tudatossághoz vezet (Fox–Corretjer–Kelley 2019; Zhang 2022). Mivel az idegennyelv-használók körében az agy aktívabb, ezáltal javul az agy fizikai egészsége, és elkerülhetők a memóriabetegségek (Jasim 2021). Idősebb korban az idegennyelv-tudás és nyelvhasználat késlelteti a demenciát és egyéb kognitív zavarokat (Fox–Corretjer–Kelley 2019). Az idegen nyelv korai elsajátítása segíti a tanulókat, hogy jobb tanulmányi eredményeket érjenek el más területeken is. Továbbá a nyelvtanulás erősíti a memóriát, a kreativitást, a problémamegoldó képességet, a verbális és nem-verbális kommunikációs készséget, az interkulturális kompetenciát, elősegíti a jobb térlátást, a rugalmas gondolkodást, több feladat párhuzamos elvégzését (multitasking) és egyéb kognitív teljesítményt. A nyelvtanulás javítja a nyelvtanuló empátiás képességét és lehetővé teszi, hogy más szemszögből szemlélje a világot. Idegennyelv-tudás birtokában könnyebben találhatunk munkát multikulturális környezetben vagy akár külföldön, magasabb fizetésre és munkahelyi előléptetésre is számíthatunk, és a többnyelvűség gazdasági értéket is jelent az adott országnak (Fox–Corretjer–Kelley 2019; Jasim 2021, Zhang 2022).

A mai magyar felsőoktatásban zajló idegennyelv-oktatást önálló szervezeti egységek végzik (intézet, központ, tanszék, lektorátus, csoport), amelyek a felsőoktatási intézményektől függően az intézmény valamelyik karán belül vagy a karoktól függetlenül működnek. A 2011. évi CCIV. nemzeti felsőoktatásról szóló törvény 2022. évi LIX. módosítása megszüntette a diplomaszerezéshez kötelezően előírt nyelvvizsga megszerzését, helyette az idegennyelv-tanítás céljainak, kereteinek és intenzitásának meghatározását az intézmények hatáskörébe utalta:

A felsőoktatási intézmény gondoskodik az adott szakon szerezhető szakképzettség gyakorlásához szükséges idegen szaknyelvi ismeretek oktatásáról, a tanterv részeként biztosítja a feltételeket ahhoz, hogy a hallgató megszerezhesse a tantervben meghatározott, az adott szakon szerezhető szakképzettség gyakorlásához szükséges idegen szaknyelvi ismereteket. A felsőoktatási intézmény a tantervben foglaltak szerint biztosítja a tudásmérés lehetőségét a hallgató részére és értékeli az idegen szaknyelvi ismeretek megszerzését. A felsőoktatási intézmény a tantervben meghatározhat az idegen szaknyelvi ismeretként elfogadható államilag elismert nyelvvizsgát vagy más nyelvtudásmérést. (A 2011. évi CCIV. nemzeti felsőoktatásról szóló törvény 2022. évi módosítása, 49/A. §)

Ez az intézkedés jelentős különbségeket idézett elő a felsőoktatási intézmények idegennyelv-oktatási gyakorlatában. Az intézményi döntéseket alapvetően meghatározza, hogy az adott felsőoktatási intézménybe milyen nyelvtudási szinttel rendelkező hallgatók kerülnek be, illetve, hogy az adott képzési területen a munkába állás után milyen jelentősége van a nyelvtudásnak. Az intézmények elsődleges céljai a hallgatók általános és vagy szakmai nyelvvizsgálóinak megszerzésére irányuló támogatás, a szakmai kommunikáció támogatása, valamint általánosabb készségfejlesztés (pl.: interkulturális kommunikáció, tudományos írás) (Einhorn 2022a, 2022b). Számos szakon, pl. a gazdaságtudományi tanulmányokat folytató hallgatók számára a diplomaszerezés feltétele a sikeres felsőfokú általános nyelvvizsga vagy a szakmai üzleti, illetve gazdasági középfokú nyelvvizsga. A hallgatók általában a szakmai nyelvvizsgát választják, mert egyrészt a vizsgára készüléskor a magyar nyelvű tanulmányaik során már korábban elsajátított szakmai ismereteiket hasznosíthatják, másrészt idegen nyelven is bővíthetik tudásukat, amelyet a későbbiekben a munka világában is sikerrel kamatoztathatnak (Mátyás 2021). Ezt a célt szolgálja az is, hogy sok felsőoktatási intézményben működik önálló nyelvvizsgaközpont, vagy foglalkoznak nyelvvizsgáztatással. Intézményi keretek között a hallgatók 33 különböző idegen nyelvet tanulhatnak, melyek közül a leggyakoribbak az angol, a német, a magyar (MID), a francia, a spanyol, az orosz, az olasz, a latin és a portugál. A magyar felsőoktatási intézmények a kötelező nyelvórai oktatáson kívül szabadon választható nyelvi kurzusokat is ajánlanak. A tanórákon a különböző intézmények a nyelvtanítási célokhoz kapcsolódóan eltérő anyagokat használnak, amelyek lehetnek kurzuskönyvek, saját fejlesztésű anyagok, vagy a kettő ötvözete (Einhorn 2022a, 2022b).

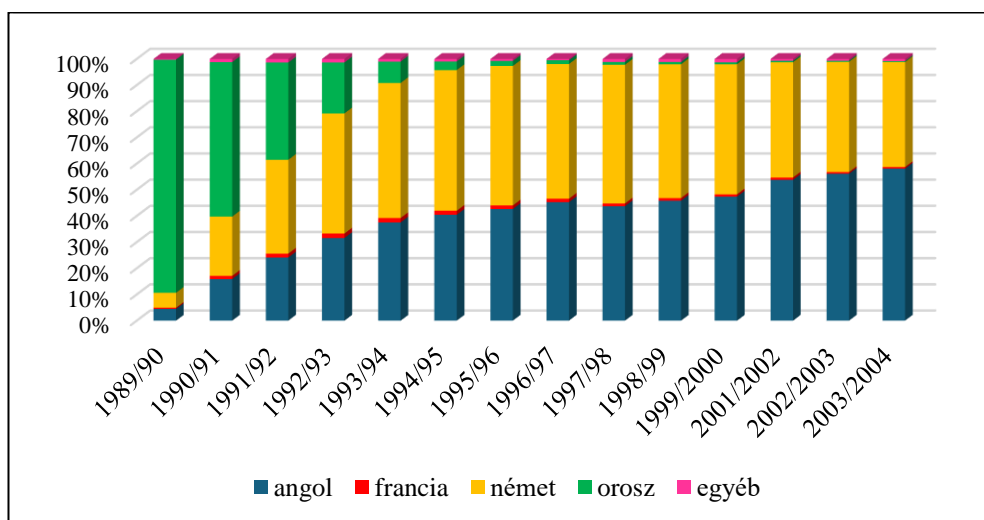
A tanulmány célja, hogy bemutassa egy magyar felsőoktatási intézményben tanuló hallgatók véleményét az idegennyelv-tanulás során megtapasztalt nehézségekről és a változtatás lehetséges irányairól. Elsőként a szakirodalmi áttekintés első részében megismerhetjük a magyarországi idegennyelv-tanulás és oktatáspolitikai alakulását 1989 és 2024 között. Ezt követően – a szakirodalmi áttekintés második részében – magyar, illetve külföldi felsőoktatási intézményekben végzett kutatások témához kapcsolódó eredményeit ismerhetjük meg. A szakirodalmi áttekintést a jelen kutatás céljának, módszerének és mintájának bemutatása követi. Végezetül a kutatás eredményeiről olvashatunk.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. A magyarországi idegennyelv-tanulás és oktatáspolitikai alakulása 1989–2024 között

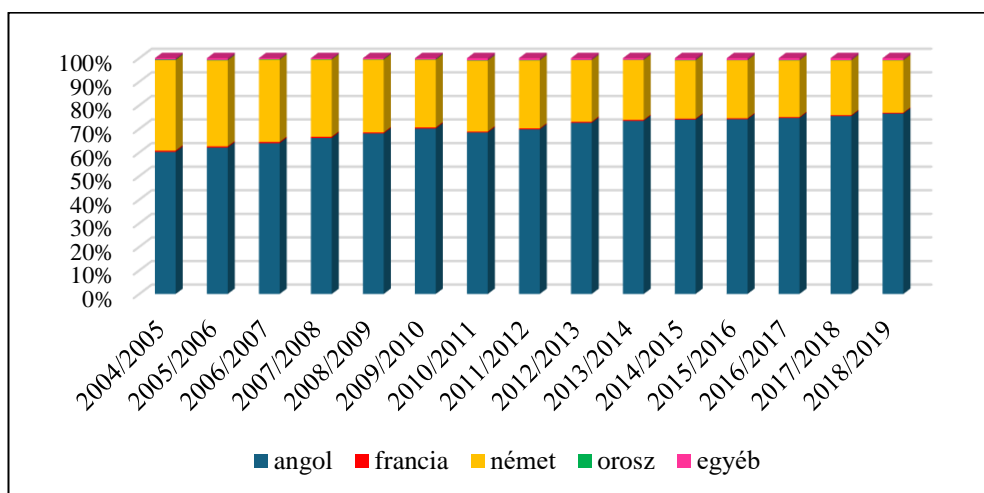
Az 1990-es évektől Magyarország gazdasági és politikai életében jelentős változások következtek be, amelyek hatással voltak az oktatási döntésekre is. Az oktatásra gyakorolt hatás az idegen nyelvek tanulásában bekövetkezett változásokban is megfigyelhető, amelyet az 1. és 2. ábrák mutatnak be (W1 és W2). Az ábrák szemléltetik a közoktatásban és a felsőoktatásban az 1989/1990 és a 2018/2019-es tanévek közötti tanévenkénti idegennyelv-oktatást. (A 2000/01-es tanévről nincs publikált adat.) Az ábrákon megfigyelhető, hogy a vizsgált harminc évben az orosz nyelv

tanulása jelentősen lecsökkent és ezzel párhuzamosan más idegen nyelvek tanulása növekedett, különösen a német és angol nyelvet tanulók száma. A statisztika alapján elmondható, hogy az elmúlt harminc évben jelentős mértékben átrendeződött az idegennyelv-tanulás palettája, megváltozott az idegen nyelvek presztízse, a nyelvtanulási motiváció. Harminc évvel ezelőtt az orosz nyelv tanulásának dominanciáját figyelhettük meg, mára ezt a szerepet az angol nyelv vette át.

1. ábra

*Idegennyelv-tanulás a magyar oktatási intézményekben 1989 és 2004 között
(Az ábrát a W1 és W2 adatai alapján készítettem.)*

2. ábra

*Idegennyelv-tanulás a magyar oktatási intézményekben 2004 és 2019 között
(Az ábrát a W1 és W2 adatai alapján készítettem.)*

Az oktatáspolitikai döntésekre is hatással voltak a gazdasági és politikai változások. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében az általános iskola 4. osztálytól kötelező az idegennyelv-tanulás. A törvény ugyanakkor lehetőséget biztosít az idegen nyelv tanulására az 1. osztálytól kezdődően, és egy második idegen nyelv tanulására a 7. osztálytól, illetve két tanítási nyelvű iskolák működését is engedélyezi. A törvény előírásának megfelelően a közoktatásban a 12. évfolyam tanulóinak minimum nyelvtudási szintje az első idegen nyelv esetében a B1-es szint, a második idegen nyelv esetében pedig az A2-es szint. A közoktatásban lehetőség van nyelvi előkészítő, két tannyelvű, illetve nyelvi tagozatos gimnáziumok létesítésére és működtetésére (W3.). A felsőoktatásban a 2005. évi CXXXIX. és a 2011. évi CCIV. törvények előírták, hogy a felsőoktatási intézmények kötelesek az anyanyelvi, szaknyelvi, és idegen nyelvi szaknyelvi ismeretek fejlesztését biztosítani. A diploma kiállításának feltételeként az alapképzésben egy középfokú C típusú általános nyelvvizsgát határoztak meg, a mesterképzésben pedig a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott államilag elismert vagy azzal egyenértékű nyelvvizsgát (W4., W5.). A 2022. évi LIX. törvény módosította a korábbi törvényi előírásokat, és a korábbi rendelkezések hatályukat veszítették. Az új rendelet értelmében a felsőoktatási intézményeknek gondoskodniuk kell a szakokhoz kapcsolódó idegen szaknyelvi ismeretek oktatásáról, továbbá biztosítaniuk kell a nyelvtudásmérés lehetőségét (W6.).

2.2. A nyelvtanulást befolyásoló tényezők

A nyelvelsajátítás folyamatát számos tényező gátolhatja, például egyéni okok, önbizalomhiány vagy különböző elvárások. Problémát jelenthet az analitikus gondolkodás túlzott hangsúlyozása és így a divergens gondolkodásmód háttérbe szorulása. Ezért a nyelvtanár feladata a hallgatók inspirálása, motiválása, a már kialakult gátlások oldása, és a divergens gondolkodás ösztönzése. A segítő szándékú, oldott környezet, a tanár biztatása és jó szándékú kritikája pozitívan befolyásolhatja a nyelvtanulás folyamatát. A hallgatókban fontos tudatosítani azt is, hogy a hibák a tanulás során elkerülhetetlenek, sőt fontosak, ezért nyugodtan tévedhetnek, mert hibák nélkül nem lehet fejlődni (Mátyás 2021).

Az idegennyelv-oktatást biztosító szervezeti egységek vezetői körében 2022-ben félig strukturált interjúk segítségével végzett vizsgálat kimutatta, hogy a vezetők tapasztalata szerint az idegen nyelvet tanító szervezeti egységek általában sikeresek és népszerűek a hallgatók körében. Különösen nagy értéke van a nyelvórák személyes jellegének és a kommunikáció lehetőségének. A hallgatói visszajelzések azt igazolták, hogy a nyelvtanárok módszertanilag képzetebbek, mint a szakmai tárgyakat tanító tanárok. A hallgatók nyelvtanulási motivációja és szükségletük döntő fontosságú idegen nyelvi fejlődésük szempontjából, ezért az intézmények folyamatosan konzultálnak a hallgatókkal az igényeikről, és ennek köszönhető néhány új tantárgy fejlesztése is (Einhorn 2022a).

Egy üzleti szaknyelvet tanuló, magyar egyetemi hallgatók körében végzett kutatás (Válóczi 2021) eredményei rávilágítottak arra, hogy az egyetemistáknak a

nyelvtani szabályok mindennapi kommunikáció gyakorlatában történő alkalmazása, a szakmai témákról való megnyilatkozás idegen nyelven, a szabad szóbeli kommunikáció, a saját vélemény kifejtése a csoport előtt, és az anyanyelvi beszélőkkel történő kommunikáció jelentik a legnagyobb nehézséget és a legtöbb kudarcélményt is. Mind az öt tényező esetében a résztvevők 40-46%-a észlelt nehézséget a fenti tevékenységek során. A fentiekén túl a résztvevők 30-40%-ának jelent nehézséget a szituációs feladatok megoldása, hallott szövegek összefoglalása idegen nyelven, a prezentáció idegen nyelven és a szövegalkotás. A legkevésbé problémás területek (20%-nál kevesebb hallgatónak okoz gondot), az írott szövegértés, fordítás magyar nyelvre, a csoportosan megoldandó feladatok, projektfeladatok, vagy a kiejtés. A tanult nyelv nyelvtani rendszerének megértése a hallgatók mindössze 22%-ának okoz nehézséget, míg a nyelvtani szabályok mindennapi kommunikációban való alkalmazása a legtöbbször gondot okozó tényező (48%). A hallott szöveg értése a hallgatók 34%-ának okoz gondot, míg a hallott szöveg visszamondása 46%-nak. Szótanulási nehézségekről, a szakmai szókincs elsajátításával kapcsolatos nehézségekről közel egyharmaduk számolt be.

Egy koszovói egyetemen, helyi hallgatók körében készült vizsgálat (Ismeti 2022) azt kutatta, hogy az angol nyelv tanulása során milyen nehézségekkel szembesülnek az egyetemisták. Az eredmények alapján elmondható, hogy a válaszadóknak a legnagyobb problémákat a tanáraikkal és társaikkal folytatott angol nyelvű szóbeli kommunikáció, a hallás utáni értés, és az esszéírás okozták. Az egyetemisták javaslatai alapján hatékonyabb lehetne az angol nyelv oktatása, ha a tanárok nem csak angol nyelven kommunikálnának velük az órákon, ha modernebb tananyagot használnának, és interaktívabbak lennének az órák.

Egy gazdasági szaknyelvet tanuló, magyar egyetemi hallgatók körében végzett kutatás (Mátyás 2021) eredményei kimutatták, hogy a hallgatók fontosnak tartják az idegen nyelvek ismerét a sikeres vállalati marketingkommunikáció tekintetében, és a hallgatók többsége indokoltnak tartja, hogy a magyar nyelvű diplomához előírás a középfokú szakmai nyelvvizsga megszerzése. Az egyetemisták nagy része fontosnak tartja az egyetemi szaknyelvi órákat, és úgy gondolták, hogy a jövőbeni munkahelyükön is kamatoztatható ismereteket sajátítanak el ezeken az órákon.

3. A kutatás

3.1. A kutatás célja és módszere

A tanulmány célja az, hogy megvizsgálja a magyar egyetemi hallgatók véleményét és tapasztalatait az idegennyelv-tanulásról magyarországi környezetben, egy empirikus vizsgálat eredményei alapján. A 2023 tavaszán elvégzett vizsgálat kutatási kérdései a következők voltak:

1. Milyen kihívásokkal szembesültek a hallgatók nyelvtanulásuk során? Milyen mértékben jelentkeztek problémák az egyes területeken?
2. Milyen összefüggés van a nyelvtanulás során jelentkező kihívások és a tanult nyelvek között?

3. Milyen összefüggés van a nyelvtanulás során jelentkező kihívások és a nyelvtanulási idő között?
4. Milyen összefüggés van a nyelvtanulás során jelentkező kihívások és a tanult nyelvek száma között?

Az adatgyűjtés módszerei közül a kérdőíves adatfelvételt választottam (a kérdőív az 1. Függelékben látható), ezt az egységesség, a könnyebb feldolgozhatóság indokolta. A választás másik oka az volt, hogy a jelen vizsgálat felderítő kutatás volt, és erre a célra a kérdőíves adatfelvétel bizonyult leginkább alkalmasnak (Babbie 2001).

A magyar nyelvű kérdőív zárt és nyitott kérdéseket, valamint Likert-skálákat tartalmazott. A zárt kérdések esetén a lehetséges válaszokat a kutató határozza meg. Ezek a kérdések egységesebb mérést tesznek lehetővé, ezért megbízhatóságuk is nagyobb és a válaszok is könnyen összegeezhetők és elemezhetők. Ezzel szemben a nyitott kérdésekre a válaszadók tetszés szerint válaszolhatnak, leírhatják gondolataikat és véleményüket, ezért a kapott adatok nem kiszámíthatók, ugyanakkor mélyrehatóak (Mackey–Gass 2005).

A kérdőív három zárt és egy nyitott kérdése a hallgatók általános adataira kérdezett rá. A három nyitott kérdés a válaszadók idegennyelv-tanulásának idejét, a tanult idegen nyelveket és a megkérdezettek véleményét vizsgálta a magyarországi nyelvoktatás megváltoztatása kapcsán. A négyfokú Likert-skála (1 = egyáltalán nem, 2 = kismértékben igen, 3 = közepes mértékben igen, 4 = nagymértékben igen) azt vizsgálta, hogy a hallgatók milyen mértékben érezték kihívásnak a felsorolt tíz területet idegennyelv-tanulásuk során. A kérdőívet papíralapon kapták meg és töltötték ki a válaszadók az idegennyelv-órákon, válaszaik önbevalláson alapulnak. A kérdőív kitöltése önkéntes és anonim volt.

3.2. A kutatási minta

A 2022/23-as tanévben a Miskolci Egyetemen 10 263 hallgató folytatott tanulmányokat (W7.). A jelen kutatásban összesen 209 egyetemista vett részt, ezért a kutatás nem tekinthető reprezentatívnak. A vizsgálatban hasonló mértékben vettek részt nők (121 fő, 58%) és férfiak (88 fő, 42%). A válaszadók 18 és 34 éves kor közöttiek, átlagéletkoruk 20,89 év. A kutatásban részt vett hallgatók nagy része (182 fő, 87%) alapképzésben tanult, a megkérdezettek kisebb része (25 fő, 12%) mesterképzésben, és 2 egyetemista (1%) doktori képzésben vett részt a vizsgálat időpontjában. A válaszadók több mint fele (119 fő, 57%) a Gazdaságtudományi, 27 fő (13%) az Állam- és Jogtudományi, egy másik 27 fő (13%) a Gépészmérnöki és Informatikai, 23 fő (11%) a Bölcsészeti- és Társadalomtudományi, 9 fő (4%) az Egészségtudományi, és 4 fő (2%) a Bartók Béla Zeneművészeti Karon tanult a kutatás elvégzésekor. A vizsgálatba bevont egyetemisták szinte mindegyike tanulta az angol nyelvet (205 fő, 98%), kétharmaduk a német nyelvet (144 fő, 69%), kis részük tanult spanyolul (19 fő, 9%), franciául (16 fő, 8%), olaszul (15 fő, 7%), és néhányan oroszul (4 fő, 2%), kínaiul (3 fő, 1%), latinul (3 fő, 1%), japánul (2 fő, 1%) és arab nyelven (1 fő, 0,5%). A kutatásban részt vett hallgatók 72%-a (150 fő) két idegen nyelvet tanult eddig,

16% egy idegen nyelvet (34 fő), néhányan három idegen nyelvet (23 fő, 11%), és csupán két egyetemista tanult négy különböző idegen nyelvet (1%).

Az 1. táblázatban látható, hogy a válaszadók átlagosan 11,77 évet töltöttek nyelv-tanulással. Az adatközlők több mint fele (125 fő, 60%) 11–15 éve, a válaszadók közel egyharmada (65 fő, 31%) 6–10 éve, 6 egyetemista (3%) 3–5 éve, és 13 hallgató több mint 16 éve tanul idegen nyelvet intézményi keretek között.

1. táblázat

Az idegennyelv-tanulás időtartama (n = 209)

időtartam	hallgatók száma	százalékos érték
3–5 év	6 fő	3%
6–10 év	65 fő	31%
11–15 év	125 fő	60%
16–21 év	13 fő	6%
átlag: 11,77 év		

4. Eredmények

A következőkben a vizsgálat eredményeit ismertetem. A 2. táblázat a nyelvtanulás során felmerülő kihívások mértékét tartalmazza. A táblázat adatai alapján elmondható, hogy a megkérdezetteknek leginkább a nyelvtan használata okozott problémát. A magyar nyelvről idegen nyelvre történő fordítás bizonyult a második legnagyobb kihívásnak, ezt követte a nyelvtan megértése (2,37), a szóbeli kommunikáció (2,34), és a gépi szöveg értése (2,31). Az élőbeszéd megértése (2,18), a fordítás idegen nyelvről magyar nyelvre (2,09), a szókincs megtanulása (2,06) és használata (2,03) az előzőeknél kevesebb problémát okozott a válaszadóknak. A legkisebb kihívást az írásbeli feladatok elkészítése (1,90) okozta a kutatásban résztvevők számára.

2. táblázat

*A nyelvtanulás során felmerülő kihívások mértéke (n = 209)
(minél magasabb az átlagérték, annál több problémával szembesültek az egyetemi hallgatók)*

területek	átlag	egyáltalán nem	kis-mértékben igen	közepes mértékben igen	nagy-mértékben igen
nyelvtan használata	2,54	17%	32%	32%	19%
fordítás magyarról idegen nyelvre	2,43	17%	34%	37%	12%
nyelvtan megértése	2,37	19%	39%	27%	15%
beszéd/szóbeli kommunikáció	2,34	24%	33%	27%	16%
hallott szöveg értése (felvétel megértése)	2,31	26%	30%	30%	14%
beszédértés (élőbeszéd)	2,18	29%	35%	25%	11%
fordítás idegen nyelvről magyarra	2,09	26%	45%	23%	6%

területek	átlag	egyáltalán nem	kis-mértékben igen	közepes mértékben igen	nagy-mértékben igen
szókincs megtanulása	2,06	35%	33%	22%	10%
szókincs használata	2,03	37%	33%	19%	11%
írás (írásbeli feladatok)	1,90	38%	40%	16%	6%

A 3. táblázatban az angol, illetve német nyelvet tanulók kihívásainak különbségeit figyelhetjük meg. A táblázatban látható, hogy az angol nyelvet tanuló válaszadók a tíz vizsgált területből nyolc esetben szembesültek kevesebb problémával, mint német nyelvet tanuló társaik. Az idegen nyelvről magyar nyelvre történő fordítás és az írásbeli feladatok készítése tekintetében viszont a német nyelvet elsajátítóknak volt kevesebb gondjuk angol nyelvet tanuló társaikhoz képest. A tíz vizsgált területből a nyelvtan használata, a szóbeli kommunikáció, és a beszédértés esetében mutatkozik jelentős különbség.

A táblázatban megfigyelhetjük azt is, hogy milyen mértékű nyelvtanulási kihívással szembesültek az 1–5 éve, a 6–10 éve, a 11–15 éve, illetve a 15 évnél hosszabb ideje idegen nyelvet tanuló válaszadók. A táblázatban látható, hogy a tíz vizsgált területből négy esetben (nyelvtan használata, nyelvtan megértése, szóbeli kommunikáció, szókincs használata) a rövidebb ideje nyelvet tanulók tapasztaltak nagyobb problémát a hosszabb ideje idegen nyelvet tanulóknál. Azonban a magyar nyelvről idegen nyelvre történő fordítás és az írásbeli feladatok elkészítése esetében a hosszabb ideje nyelvet elsajátítók éltek át több gondot. Az idegen nyelvről magyar nyelvre történő fordítás és a szókincs megtanulása kapcsán az érzékelt nehézségek mértéke az idő függvényében csupán elenyésző mértékben változtak, az értékek 1,95 és 2,09 között mozogtak, azaz kismértékű problémát jelentettek. A hallott szöveg értése és az élőbeszéd értése esetében is kisebb különbségek tapasztalhatók, amelyek nem lineárisan csökkenek vagy növekednek, hanem váltakoznak.

A táblázat adatai alapján elmondható az is, hogy a vizsgált tíz területből kilenc területen minél több idegen nyelvet tanul egy hallgató, annál kevesebb problémával szembesül. Ez alól egyetlen kivételt a nyelvtan használata képez, mert a kettő illetve több nyelvet tanulók esetében csupán 0,01 százalékos eltérés tapasztalható, ráadásul a nehézségek emelkedő tendenciáját figyelhetjük meg a kettőnél több nyelvet tanulók esetében. A táblázatban az is látható, hogy a tanult nyelvek számának függvényében a legtöbb esetben jelentős különbség tapasztalható, különös tekintettel az egy, illetve a két idegen nyelvet tanulók körében. A nyelvtan használata, a magyar nyelvről idegen nyelvre történő fordítás, a hallott szöveg értése, a beszédértés esetében az egy, illetve két idegen nyelvet tanulók között 0,5 tizedes az eltérés, az írásbeli feladatok esetén 0,6 tizedes, a nyelvtan megértése és a szóbeli kommunikáció, esetén pedig 0,7 tizedes a különbség, ami majdnem egy nehézségikategória-emelkedést jelent, azaz jelentősen kevesebb nehézséget a hallgatók nyelvelsajátítási folyamatában.

3. táblázat

Nyelvtanulási kihívások összehasonlítása tanult nyelvek, a nyelvtanulással töltött idő és a tanult idegen nyelvek számának függvényében

területek	tanult nyelvek		nyelvtanulással töltött idő				tanult idegen nyelvek száma		
	angol	német	1–5 év	6–10 év	11–15 év	15-nél több év	egy	kettő	több
nyelvtan használata	2,49	2,81	3	3,58	2,59	2,37	3,03	2,48	2,49
fordítás magyarról idegen nyelvre	2,43	2,45	2,25	2,43	2,45	2,46	3	2,44	1,97
nyelvtan megértése	2,34	2,58	2,75	2,36	2,36	2,32	3,03	2,28	2,16
beszéd/szóbeli kommunikáció	2,28	2,61	2,5	2,42	2,33	2,14	3	2,29	2
hallott szöveg értése (felvétel megértése)	2,28	2,42	2	2,52	2,26	2,23	2,79	2,28	2,04
beszédfértés (élő beszéd)	2,11	2,48	2,25	2,30	2,04	2,37	2,55	2,10	2
fordítás idegen nyelvről magyarra	2,10	2,03	2	2,06	2,05	1,95	2,48	2,05	1,67
szókincs megtanulása	2,05	2,03	2	1,99	2,09	1,95	2,31	2,02	1,97
szókincs használata	2,02	2,06	2,5	1,91	2,08	1,86	2,24	1,98	1,61
írás (írásbeli feladatok)	1,91	1,87	1,5	1,91	1,91	1,73	2,45	1,83	1,64

Arra a nyitott kérdésre, hogy mit és hogyan kellene megváltoztatni a magyarországi nyelvoktatásban azért, hogy sikeresebbek legyenek a nyelvtanulók hazánkban, különböző – többségében rövid – válaszok érkeztek. A válaszadók egyik megoldásként azt javasolják, hogy „magasabb óraszámban kellene tanulni” az idegen nyelvet, ugyanakkor a több anyanyelvi tanár részvétele is hasznos lehet: „Véleményem szerint több olyan anyanyelvi tanárra lenne szükség, aki nem tud magyarul, így a tanuló rá lenne kényszerülve arra, hogy az adott idegen nyelven megértse magát.” A vizsgálatban részt vett egyetemi hallgatók fontosnak tartják a „kisebb létszámú csoportok” kialakítását és a több szóbeli gyakorlást is: „Nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a szóbeli részek elsajátításának tanítására.” A válaszadó hallgatók szerint „több interaktív órára”, „több életszerű nyelvgyakorlásra”, és „modernebb nyelvtanítási módszerekre, tananyagokra és eszközökre” lenne szükség. Fontosnak tartják a külföldi tanulmányutak lehetőségét, a „célországba látogatást” és a „szélesebb Erasmus-lehetőségeket”. Az egyik egyetemista pedig úgy vélte, hogy szükség lenne az „egész oktatási rendszer megreformálása.” Hasonló véleményen volt hallgatótársa, aki így nyilatkozott: „Előtérbe kellene helyezni a nyelvoktatást az oktatási rendszerben.” A korábbi véleményekkel ellentétben az egyik válaszadó úgy gondolta, hogy

elegendő egy jó tanár: „Egy elhivatott, segítőkész tanár elegendő a nyelv megtanulására, a hiánya viszont elég sok nehézséget tud előidézni minden diáknak.”

Ha összehasonlítjuk a jelen kutatás eredményeit a korábban tárgyalt vizsgálatokkal, akkor látható, hogy Válóczy Marianna (2021) és Enes Ismeti (2022) egyetemi hallgatók körében végzett kutatásához hasonlóan az idegen nyelvű szóbeli kommunikáció a jelen kutatásban is problématerületként jelent meg, azonban a többi nehézséghez viszonyítva eltérő mértékű volt a kihívás nagysága. A Válóczy vizsgálatában részt vett egyetemisták közel fele (40-46%) tapasztalt nehézséget idegen nyelvű szóbeli kommunikáció során. Ismeti tanulmányában a koszovói egyetemi hallgatók nagy része (67%) tartott attól, hogy angol nyelven kommunikáljon tanáraival és diáktársaival. Félelmeiket azzal indokolták, hogy aggódtak a nyelvtani hibák miatt, zavarban érezték magukat korlátozott nyelvi készségeik miatt, és féltek habozva beszélni. Attól is tartottak, hogy a képzetesebb beszélők nem tartják őket elég intelligensnek vagy kompetensnek, illetve angol nyelvi szókincsbeli hiányuk is zavarta őket. A hallgatók nagy része (60%) úgy gondolta, hogy a tanóráknak innovatívabbnak kell lenniük, és nem kizárólag a tankönyveken kell alapulniuk. Hasonlóan, a koszovói egyetem hallgatóihoz (Ismeti 2022), a miskolci egyetemisták is úgy gondolták, hogy a modernebb tananyagok és interaktívabb órák segítenék a nyelvelsajátításukat.

5. Összegzés

A mai magyar felsőoktatás nyelvoktatása alkalmazkodott az elmúlt 25 évben végbe ment gazdasági, politikai és globalizációs változásokhoz. Ma az elsődleges cél az általános és szakmai nyelvvizsga megszerzésére irányuló támogatás, a szakmai kommunikáció, valamint az általános kommunikációs készségek fejlesztése. A munka világához és a piac által diktált feltételekhez alkalmazkodva az angol nyelv elsajátítása az elsődleges, amelyet a német nyelv követ. A jelen vizsgálat eredményei is azt mutatják, hogy a vizsgálatban részt vevő magyar egyetemi hallgatók leginkább angol és német nyelvet tanultak az általános, a középiskolai és a felsőoktatási tanulmányaik során, és többségük két idegen nyelvvel is megismerkedett. A vizsgálatból azt is megtudtuk, hogy a megkérdezetteknek a legnagyobb kihívást a nyelvtan használata, a magyar nyelvről idegen nyelvre történő fordítás, a nyelvtan megértése, a szóbeli kommunikáció, és a hallott szöveg értése jelentette. Ezért fontos lenne ezen területek kiemelt fejlesztése már a középiskolai tanulmányoktól kezdődően. A vizsgálatból az is kiderült, hogy a német nyelvet tanuló válaszadók nagyobb kihívással szembesültek, mint az angol nyelvet tanuló társaik. Magyarázatul szolgálhat az, hogy a német nyelv grammatikája bonyolultabb az angol nyelvhez viszonyítva, illetve az is, hogy a mai iskolás korosztály sok időt tölt el a különböző infokommunikációs eszközök használatával, ahol elsősorban angol nyelvi impulzusok érik őket, így a német nyelv háttérbe szorul. Ezért lenne szükség arra, hogy még hangsúlyosabb szerepet kapjon az iskolai keretek között és az azon kívül zajló nyelvyakorlási lehetőségek biztosítása már általános iskolás kortól kezdve.

Irodalom

- Babbie, Earl 2001. *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó.
- Einhorn Ágnes 2022a. Az idegennyelv-tanítás célja és tartalma a felsőoktatásban. *Modern Nyelvoktatás* 2022/3–4, 6–26.
- Einhorn Ágnes 2022b. Idegennyelv-tanítással foglalkozó szervezetek a felsőoktatásban. *Magyar Pedagógia* 122/3, 127–143.
- Fox, Rebecca – Corretjer, Olga – Webb, Kelley 2019. Benefits of foreign language learning and bilingualism: An analysis of published empirical research 2012–2019. *Foreign Language Annals* 52/4, 699–726.
- Ismeti, Enes 2022. The challenges of learning English as a foreign language in communicative approaches in higher education. *Prizren Social Science Journal* 6/2, 32–42.
- Jasim, Yaser 2021. Benefits of learning a second language. *SSRN Electronic Journal*. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3895362 (Letöltve: 2024. 06. 22.).
- Mackey, Alison – Gass, Susan 2005. *Second language research: Methodology and design*. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Mátyás Judit 2021. A szaknyelvoktatás és a szakmai nyelvvizsga jelentősége közgazdász hallgatók számára. In: Fata Ildikó – Fischer Márta (szerk.): *Tudományterületek találkozása. Köszöntő kötet Muráth Judit tiszteletére*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar. 114–126.
- Válóczi Marianna 2021. Kudarccok észlelése a nyelvtanulásban – Üzleti nyelvet tanuló egyetemi hallgatók nyelvtanulási nehézségei és kudarc attribúciói. In: Bocz Zsuzsanna (szerk.): *Porta Lingua*. 2021/1. Budapest: SZOKOE. 119–131.
- Zhang, Chenxu 2022. The advantages and disadvantages of learning a second language early. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research* 631, 32–37.
- W1. *Oktatás-Statistikai Évkönyv 2008/2009*. Budapest: Oktatási és Kulturális Minisztérium Közigazgatási Koordinációs Főosztályának Statisztikai Osztálya (Letöltve: 2010. 07. 27.).
- W2. *Köznevelési Statisztikai Évkönyv 2018/2019. Statistical Yearbook of Public Education 2018/2019*. Budapest, 2020.
- https://docplayer.hu/207821766-Koznevelési-statisztikai-evkonyv-2018-2019-statistical-yearbook-of-public-education-2018-2019-budapest-2020.html#google_vignette (Letöltve: 2023. 12. 28.).

- W3. *Nemzeti alaptanterv 2012.* 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet *a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról.* <https://net.jogtar.hu/get-pdf?docid=a1200110.kor&targetdate=20170901&print-Title=110/2012.+%28VI.+4.%29+Korm.+rendelet> (Letöltve: 2023. 12. 29.).
- W4. 2005. évi CXXXIX. törvény *a felsőoktatásról.* <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0500139.TV> (Letöltve: 2023. 12. 29.)
- W5. 2011. évi CCIV. törvény *a felsőoktatásról.* <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100204.tv> (Letöltve: 2023. 12. 29.).
- W6. 2022. évi LIX. törvény *egyes felsőoktatással, szakképzéssel és felnőttképzéssel összefüggő törvények módosításáról.* <https://njt.hu/jogszabaly/2022-59-00-00.0> (Letöltve: 2023. 12. 29.).
- W7. *Egyetemünk számokban.* <https://www.uni-miskolc.hu/egyetemunk/egyetemunk-szamokban/> (Letöltve: 2024. 06. 22.).

1. Függelék

A kutatás során használt kérdőív

1. Neme: FÉRFI   NŐ

2. Életkora: _____ éves vagyok.

3.1. A Miskolci Egyetem hallgatójaként az alábbi karra járok:

Állam- és Jogtudományi Kar	Bölcsészet és Társadalomtudományi Kar	Gépészmérnöki és Informatikai Kar
Anyag- és Vegyészmérnöki Kar	Egészségtudományi Kar	Műszaki Föld- és Környezettudományi Kar
Bartók Béla Zeneművészeti Kar	Gazdaságtudományi Kar	

3.2. A Miskolci Egyetem hallgatójaként ... képzésben veszek részt.

BSc/BA   MSc/MA   PhD

4. Milyen idegen nyelvet/nyelveket tanult eddig?

5. Melyik idegen nyelvet tanulta/tanulja a leghosszabb ideig/ideje? Mennyi ideje tanulja ezt az idegen nyelvet?

6. Az alábbiak közül melyik milyen mértékben okozott nehézséget Önnek idegennyelv-tanulása során?

	egyáltalán NEM	kis- mérték- ben IGEN	közepes mértékben IGEN	nagy- mérték- ben IGEN
nyelvtan megértése				
nyelvtan használata				
szókincs megtanulása				
szókincs használata				
beszédértés (élőbeszéd megértése)				
hallott szöveg értése (gépi beszéd megértése)				
beszéd/szóbeli kommunikáció				
írás (írásbeli feladatok)				
fordítás MAGYARRÓL IDEGEN NYELVRE				

fordítás IDEGEN NYELV- RŐL MAGYARRA				
--	--	--	--	--

7. Véleménye szerint, mit és hogyan kellene megváltoztatni a magyarországi nyelvoktatásban azért, hogy sikerebbek legyenek a nyelvtanulók hazánkban is?
